

РЕЦЕНЗІЯ

на монографію С.І. Запари

«Захист права на працю: теоретичні засади становлення та розвитку»

Рогач О.Я.,

*доктор юридичних наук, професор,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Сучасній національній науці нерідко дорікають нездатністю в достатній мірі моделювати та пропонувати для практичного втілення конструктивні варіанти правового регулювання об'єктивної дійсності. Типовим явищем є дослідження, побудовані більшою мірою на коментарях та поясненнях існуючих відносин, які намагаються впорядкувати те, що вже є реальністю та потребує лише узгодження із існуючими правовими дефініціями та конструкціями. Нерідко можна зустріти роботи, в яких теоретичні сентенції знаходяться так далеко від практики, що створюється відчуття штучної наукової прірви, яку героїчно доводиться долати вже іншим науковцям. При цьому суспільні відносини часом живуть самотійним життям, створюючи можливість для громадян пізнавати реальність самотійно методом спроб і помилок, емпірично підтверджуючи або спростовуючи давно відомі людству істини, що в кінцевому рахунку формує недовіру до держави як інституції, покликаної впорядковувати наявні правовідносини з урахуванням національних традицій, найкращих наукових рішень та зарубіжного досвіду. Тому підготовлена кандидатом юридичних наук, доцентом С.І. Запарою, монографія «Захист права на працю: теоретичні засади становлення та розвитку» є надзвичайно актуальною та своєчасною і містить нові сучасні підходи щодо формування правозахисного механізму трудових прав в Україні.

На даний момент реалізація захисту права на працю в Україні передбачає різні процедури для вирішення індивідуальних та колективних трудових спорів як в досудовому, так і судовому порядку. Зокрема, загальний досудовий порядок вирішення індивідуальних трудових спорів встановлюється Кодексом законів про працю України, а для окремих категорій працівників передбачено спеціальний порядок, особливості якого визначаються законами України «Про прокуратуру», «Про судова устрій та статус суддів», «Про державну службу», «Про прокуратуру», «Про міліцію» тощо. Судовий порядок вирішення спору, передбачений не лише Цивільним процесуальним кодексом України, а й Кодексом адміністративного судочинства України та в окремих випадках – Господарським кодексом України. Колективні трудові спори вирішуються згідно з Законом України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів» та нормативними актами Національної служби посередництва і примирення. Певні особливості, що пов'язані з актами, формами та суб'єктами соціального діалогу та впливають на вирішення колективних трудових спорів, передбачені Законами України «Про колек-

тивні договори та угоди», «Про соціальний діалог в Україні», «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності», «Про місцеві державні адміністрації», «Про місцеве самоврядування в Україні». Така кількість нормативних актів, необхідних для здійснення захисту права на працю, є завеликою та часом суперечливою у правозастосуванні.

Не дивлячись на намагання сучасної науки виробити відповідні підходи для вирішення проблеми захисту права на працю, слід зауважити, що вони в більшості носять фрагментарний характер, розв'язуючи питання або досудового, або судового вирішення трудових спорів. Віддаючи належне проведеним науковим дослідженням, існує необхідність у вирішенні наукової проблеми щодо вироблення нових комплексних підходів у захисті права на працю з огляду на міжнародний досвід та наявні національні традиції та практику. Здійснений автором монографії теоретичний аналіз проблем захисту права на працю, формування цілісного підходу до вирішення трудових спорів у досудовому та судовому порядку дозволяє по-новому сформулювати правозахисний механізм у сфері праці. Такий підхід повністю відповідає вимогам сучасного державно-суспільного розвитку, що характеризується трансформацією правозахисних механізмів на основі положень, проголошених Конституцією України.

Автор монографії С.І. Запара вперше здійснила комплексний теоретично-правовий аналіз явищ, пов'язаних із створенням та діяльністю трудової юстиції в Україні, підготувала ряд пропозицій щодо створення та розвитку захисту права на працю за існуючих національних особливостей та умов. Актуальність теми монографічного дослідження не викликає сумніву, а зроблені висновки викликають науковий інтерес та здатні спрямувати наступний науковий пошук у конструктивне русло вирішення конкретної правової проблеми. За змістом матеріали монографії розміщено в логічній послідовності з необхідним викладенням ідей, узагальнень, фактів і аргументів в основному тексті та висновків з пропозиціями в заключній частині роботи.

Заслуговує на окрему увагу практичний досвід автора монографії, адже С.І. Запара є досвідченим трудовим арбітром із багаторічним досвідом вирішення колективних трудових спорів як на виробничому, так і на галузевому й національному рівнях. Робота автора монографії у складі експертної групи в шведсько-українському проекті, пов'язаному із формуванням нової моделі вирішення трудових спо-

рів в Україні, дозволила зробити повноцінний огляд міжнародних стандартів у сфері захисту права на працю.

Незважаючи на науковий характер викладеного у рецензованій монографії матеріалу, вона може зацікавити не лише науковців, але й бути корисною для викладачів вищих юридичних навчальних закладів та факультетів, а також аспірантів та студентів, що

навчаються за спеціальністю «Правознавство». В цілому ж можна констатувати, що монографія Світлани Іванівни Запари «Захист права на працю: теоретичні засади становлення та розвитку» є ґрунтовною науковою працею, яка виконана на належному науковому та професійному рівні та може бути цікавою як для науково-освітнього простору, так і для юристів-практиків.